

ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ
การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ
พ.ศ. ๒๕๖๖

โดยที่เห็นสมควรให้มีการปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการในเรื่อง
การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การให้บริการผู้ช่วยคนพิการ การคุ้มครองสิทธิคนพิการ
ที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และการส่งเสริมสิทธิผู้ดูแลคนพิการ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว
เหมาะสม ทัวถึง และเป็นธรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ มาตรา ๑๑ วรรคสอง และมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๑๐)
วรรคสามและวรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐
คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ
การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์
และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการ
ที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒

(๒) ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์
และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการ
ที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ผู้ช่วยคนพิการ” หมายความว่า บุคคลซึ่งให้ความช่วยเหลือคนพิการเฉพาะบุคคลเพื่อให้
สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิต

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลอื่นใด
ที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ

“คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ” หมายความว่า คนพิการที่ไม่มีบิดา มารดา บุตร สามี
ภรรยา ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลในครอบครัวที่รับคนพิการไว้ดูแลหรืออุปการะเลี้ยงดู หรือมีแต่ไม่สามารถ
ดูแลอุปการะเลี้ยงดูได้

“กิจกรรมที่สำคัญในการดำรงชีวิต” หมายความว่า การใช้ชีวิตประจำวันหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมของคนพิการตามความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคล

“การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย” หมายความว่า การก่อสร้าง การเพิ่มเติม การปรับปรุง การซ่อมแซม หรือดัดแปลงที่อยู่อาศัยบางส่วน หรือทั้งหมด โดยอาศัยการออกแบบ การซ่อมแซม การก่อสร้าง การใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการอื่นใด เพื่อขจัดอุปสรรคหรือจัดให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตในที่อยู่อาศัยนั้นให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความพิการ รวมถึงความปลอดภัยและสุขอนามัยของคนพิการสู่การมีสุขภาวะที่ดี

“หน่วยบริการในพื้นที่” หมายความว่า เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป หรือองค์กรอื่นตามที่อธิบดี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กำหนด แล้วแต่กรณี

“สถานสงเคราะห์เอกรชน” หมายความว่า สถานสงเคราะห์ที่องค์กรภาคเอกรชนจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดที่อยู่อาศัยและสวัสดิการให้แก่คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ ทั้งนี้ อาจใช้ชื่ออื่นใด แต่ดำเนินการในรูปแบบสถานสงเคราะห์

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการให้แก่คนพิการ และผู้ดูแลคนพิการ

“กรม” หมายความว่า กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

“ศูนย์บริการคนพิการทั่วไป” หมายความว่า ศูนย์บริการคนพิการที่จัดตั้งและดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ข้อ ๕ ให้อธิบดีรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจกำหนดแบบคำขอ เอกสารแบบฟอร์ม คู่มือการปฏิบัติและการดำเนินการผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือดำเนินการอื่น ตามระเบียบนี้

หมวด ๑

คณะกรรมการส่งเสริมสิทธิสวัสดิการให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ

ข้อ ๖ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสิทธิสวัสดิการให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง ประกอบด้วย

รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานอนุกรรมการ ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผู้แทนสำนักงานประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ผู้แทนคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ผู้แทนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เป็นอนุกรรมการ และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรของคนพิการแต่ละประเภท

จำนวนเจ็ดคน และแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญภาคเอกชนด้านกฎหมาย ด้านสุขภาพ ด้านสังคมสงเคราะห์ จำนวนสามคน เป็นอนุกรรมการ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการในกรม จำนวนสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ ๗ ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาบังคับใช้กับวาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งและการประชุมของคณะอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ ๘ ให้คณะอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำและเสนอนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการเกี่ยวกับการส่งเสริมสิทธิสวัสดิการ ให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เหมาะสม เป็นธรรมและทั่วถึง

(๒) ให้คำแนะนำ นิเทศ ติดตามผล ประเมินผล การดำเนินงานตามมาตรการเกี่ยวกับการ ส่งเสริมสิทธิสวัสดิการให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ

(๓) จัดทำรายงานเกี่ยวกับการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการให้แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการประจำปี เพื่อเสนอคณะกรรมการ

(๔) ให้ความเห็นเกี่ยวกับอัตราเงินและรายการให้ความช่วยเหลือตามระเบียบนี้

(๕) พิจารณากลับกรองและให้ความเห็นเกี่ยวกับโครงการที่สถานสงเคราะห์เอกชนยื่นขอรับ เงินอุดหนุนตามระเบียบนี้

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๙ ให้คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดทำหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามระเบียบนี้ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุน การดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้แก่คนพิการในจังหวัด

หมวด ๒

การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยสำหรับคนพิการ

ข้อ ๑๐ คนพิการมีสิทธิได้รับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีบัตรประจำตัวคนพิการ

(๒) อาศัยอยู่ในสถานที่แห่งนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือน ยกเว้นกรณีเกิดความพิการ ในภายหลัง

(๓) ที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงหรือไม่เหมาะสมกับสภาพความพิการ

(๔) มีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ

(๕) ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐแห่งอื่นหรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ

(๖) ในกรณีคนพิการไม่มีกรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง หรือสิทธิอยู่อาศัยในพื้นที่แห่งนั้น ต้องมีหลักฐานความยินยอมเป็นหนังสือจากบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ ผู้มีสิทธิครอบครอง ผู้มีสิทธิอยู่อาศัย หรือผู้มีอำนาจหน้าที่ปกครองดูแลสถานที่แห่งนั้น และจะไม่เพิกถอนความยินยอมตราบใดที่คนพิการยังอยู่อาศัยในพื้นที่แห่งนั้น

กรณีเป็นบ้านเช่าหรือห้องเช่าจะต้องมีหลักฐานให้คนพิการได้เช่าอยู่อาศัยไม่น้อยกว่าหนึ่งปี และยินยอมให้มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โดยที่อยู่อาศัยควรออกแบบในลักษณะเคลื่อนย้ายได้

ข้อ ๑๑ วิธีการยื่นคำขอหรือการแจ้งเรื่องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ให้คนพิการ ผู้ดูแลคนพิการ หรือบุคคลอื่นใดที่พบเห็นคนพิการมีสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงหรือไม่เหมาะสม กับสภาพความพิการรวมถึงพิจารณาจากผลการสำรวจและจัดทำแผนปฏิบัติการด้านที่อยู่อาศัย ของเจ้าหน้าที่ ดำเนินการยื่นคำขอหรืออำนวยความสะดวกให้คนพิการในการแจ้งเรื่องการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นหรือแจ้งต่อกรม อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ประธานชุมชน องค์กรเอกชน หรือหน่วยบริการในพื้นที่ตามที่อธิบดี หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครประกาศกำหนด

(๒) ในจังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ศูนย์บริการคนพิการประจำจังหวัด อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือประธานชุมชน องค์กรเอกชน หรือหน่วยบริการในพื้นที่ ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัด ประกาศกำหนด

อธิบดีอาจประกาศกำหนดให้มีการยื่นคำขอหรือการแจ้งเรื่อง รวมถึงการอนุมัติผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้

ข้อ ๑๒ เมื่อได้รับคำขอหรือการแจ้งเรื่องตามข้อ ๑๑ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและความเหมาะสม พร้อมทั้งอาจขอให้ส่งเอกสารเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาช่วยเหลือคนพิการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม การอำนวยความสะดวกและรวดเร็วต่อคนพิการ รวมทั้งประสานงานกับผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการช่างก่อสร้าง เพื่อประมาณการรายการและราคาที่ต้องมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ

ข้อ ๑๓ การพิจารณาอนุมัติให้คนพิการได้รับสิทธิในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ ในท้องที่ จังหวัดอื่นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ สำหรับวิธีการเบิกจ่ายเงินให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

ข้อ ๑๔ การดำเนินการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ขอความร่วมมือหน่วยบริการในพื้นที่ หน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน ผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัคร

ร่วมกันดำเนินการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการแล้วจัดทำรายงานผลต่อผู้มีอำนาจอนุมัติ เพื่อเบิกจ่ายเงินงบประมาณต่อไป

ข้อ ๑๕ อัตราวงเงินและรายการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง ทั้งนี้ อาจมีค่าตอบแทนให้ผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการก่อสร้าง หรือผู้มาช่วยงานก่อสร้าง และการจัดทำป้ายด้วยก็ได้

หมวด ๓

การมีผู้ช่วยคนพิการ

ข้อ ๑๖ บุคคลใดประสงค์จะเป็นผู้ช่วยคนพิการให้ยื่นคำขอเพื่อเข้ารับการอบรมต่อหน่วยงานดังต่อไปนี้

(๑) ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอต่อกรม หรือหน่วยบริการในพื้นที่ หรือหน่วยงานอื่น ตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

(๒) ในจังหวัดอื่น ให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หน่วยบริการในพื้นที่ หรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศกำหนด คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลที่จะเป็นผู้ช่วยคนพิการ ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ข้อ ๑๗ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๑๖ แล้วให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ยื่นความประสงค์เป็นผู้ช่วยคนพิการแล้วเสนอความเห็นต่ออธิบดีหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาคัดเลือกและส่งเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรผู้ช่วยคนพิการและให้ยื่นคำขอรับจัดแจ้งผู้ช่วยคนพิการต่ออธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เมื่อกรมรับจัดแจ้งแล้วให้แจ้งรายชื่อและสถานที่ติดต่อของผู้ช่วยคนพิการ ที่รับจัดแจ้งต่อหน่วยบริการในพื้นที่ หรือประกาศผ่านทางเว็บไซต์ และช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นต่อไป

การฝึกอบรมหลักสูตรผู้ช่วยคนพิการตามวรรคหนึ่ง กรมอาจจัดฝึกอบรมเอง หรือมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจัดฝึกอบรมแทน ทั้งนี้ ตามหลักสูตรและวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด รวมทั้งอาจยื่นคำขอเพื่อเสนออธิบดีพิจารณาอนุมัติให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรใกล้เคียงหรือสำเร็จการศึกษาด้านคนพิการไม่ต้องเข้ารับฝึกอบรมหลักสูตรผู้ช่วยคนพิการอีกก็ได้

หลักเกณฑ์ และวิธีการรับจัดแจ้ง ประเภทผู้ช่วยคนพิการ และมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ช่วยคนพิการ ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

ข้อ ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการให้บริการด้านการมีผู้ช่วยคนพิการให้เป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม อธิบดีอาจประกาศกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ศูนย์บริการคนพิการ หรือองค์กรเอกชนซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ให้เป็นหน่วย

จัดบริการหรือจัดฝึกอบรมหลักสูตรผู้ช่วยคนพิการได้ ทั้งนี้ อาจได้รับการอุดหนุนงบประมาณ วิชาการ และเรื่องอื่น ๆ จากกรม หรือจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ข้อ ๑๙ คนพิการมีสิทธิได้รับบริการจากผู้ช่วยคนพิการ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีบัตรประจำตัวคนพิการ

(๒) มีความจำเป็นต้องมีผู้ช่วยคนพิการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจวัตรที่สำคัญในการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

(๓) ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ หรือผู้ดูแลคนพิการไม่สามารถดูแลคนพิการในขณะนั้นได้

ข้อ ๒๐ วิธีการยื่นคำขอหรือการแจ้งเรื่องการมีผู้ช่วยคนพิการให้นำความในข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลมและให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการสำรวจและขึ้นบัญชีคนพิการที่สมควรได้รับสิทธิการมีผู้ช่วยคนพิการเพื่อเสนอต่อกรมเป็นรายปี

ข้อ ๒๑ การจัดให้มีบริการผู้ช่วยคนพิการ โดยให้ผู้ช่วยคนพิการปฏิบัติงานเป็นรายชั่วโมง หรือรายวันก็ได้ ทั้งนี้ ให้พิจารณาตามความต้องการจำเป็นของคนพิการเป็นรายกรณี และสามารถยื่นคำขอต่อเนื่องได้

กรณีคนพิการยื่นคำขอเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม เช่น การพบแพทย์ การสมัครงาน การเข้าร่วมประชุมสัมมนา ให้ยื่นคำขอเป็นรายชั่วโมงตามความจำเป็น

ข้อ ๒๒ ให้ผู้ช่วยคนพิการซึ่งปฏิบัติงานตามข้อ ๒๑ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นตามอัตรารายเงินและรายการค่าใช้จ่ายที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อ ๒๓ เมื่อผู้ช่วยคนพิการได้ปฏิบัติงานแล้ว ให้รายงานผลการปฏิบัติงานเป็นรายเดือนหรือเป็นรายครั้งตามลักษณะของงาน โดยให้คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการและบุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากหัวหน้าหน่วยงานที่จัดบริการผู้ช่วยคนพิการให้เป็นผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ช่วยคนพิการ ลงนามรับรองตามแบบที่อธิบดีกำหนดเพื่อเบิกจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นให้แก่ผู้ช่วยคนพิการต่อไป

ข้อ ๒๔ ให้ผู้ช่วยคนพิการปฏิบัติงานตามหลักจรรยาบรรณ ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความศรัทธาโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นธรรม เสมอภาค โดยไม่เลือกปฏิบัติ และมีมนุษยธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ มีจิตมุ่งบริการประชาชนกลุ่มเป้าหมายด้วยความเต็มใจ เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริตตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย .

(๒) รักษาความลับของผู้รับบริการ เว้นแต่เป็นกรณีที่ข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้รับบริการ กระบวนการให้บริการ หรือเป็นข้อมูลที่ได้รับอนุญาตจากผู้รับบริการเพื่อเป็นข้อมูลทางสังคม

(๓) ประพฤติตนให้อยู่ในกรอบแห่งศีลธรรม วัฒนธรรมอันดีงาม และปฏิบัติตนให้เป็นที่นับถือของประชาชน

(๔) ไม่เรียกร้อยหรือแสวงหาประโยชน์ส่วนตนโดยอาศัยตำแหน่งหรือบทบาทหน้าที่

(๕) เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างผู้ร่วมงาน

ข้อ ๒๕ การให้บริการผู้ช่วยคนพิการสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) คนพิการถึงแก่ความตายหรือขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๒) ยื่นใบลาออก

(๓) คนพิการหรือผู้ดูแลคนพิการขอยกเลิกการให้บริการ

(๔) สัญญาการให้บริการสิ้นสุดลง

(๕) กรณีผู้มีอำนาจพิจารณาอนุมัติเห็นว่า การมีผู้ช่วยคนพิการไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนพิการเท่าที่ควร

กรณีผู้ช่วยคนพิการลาออกให้กรมจัดให้ผู้ช่วยคนพิการคนใหม่เข้าปฏิบัติหน้าที่แทนโดยไม่ชักช้า

ข้อ ๒๖ เมื่อมีกรณีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ ให้อธิบดีเพิกถอนการรับจดทะเบียนผู้ช่วยคนพิการได้หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีหรือจากการแต่งตั้งคณะกรรมการ ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่มาปฏิบัติงานสามครั้งขึ้นไปภายในหนึ่งปี โดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๒) ปฏิบัติงานไม่ได้มาตรฐานที่กำหนดฝ่าฝืนหลักการจรรยาบรรณ หรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของหน่วยจัดบริการ ซึ่งได้แจ้งเป็นหนังสือให้ปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว

(๓) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาท แต่ความผิดเกี่ยวกับการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพหรือก่อความรุนแรงต่อคนพิการ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และคนเปราะบางไม่จำเป็นต้องมีการจำคุกจริง

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

การเพิกถอนการรับจดทะเบียนตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ให้อธิบดีหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วทำความเห็นประกอบการพิจารณาของอธิบดีด้วย และคำสั่งเพิกถอนการรับจดทะเบียนให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อ ๒๗ ให้ผู้ช่วยคนพิการมีสิทธิได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะความชำนาญด้านงานผู้ช่วยคนพิการหรือด้านอื่นที่เกี่ยวข้องจากกรมหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากกรมอย่างต่อเนื่องด้วย

ข้อ ๒๘ ผู้ช่วยคนพิการมีสิทธิได้รับประกาศเกียรติคุณ โล่ประกาศเกียรติคุณ หรือเข็มเชิดชูเกียรติของกรมหรือกระทรวงภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

(๑) ปฏิบัติงานดีเด่นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอไม่น้อยกว่าสามปี มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อรับประกาศเกียรติคุณผู้ช่วยคนพิการดีเด่นประจำปี

(๒) ได้รับประกาศเกียรติคุณผู้ช่วยคนพิการดีเด่นประจำปีตาม (๑) และยังคงปฏิบัติงานดีเด่นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอรวมระยะเวลาติดต่อกันได้ไม่น้อยกว่าห้าปี มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อขอรับโล่ประกาศเกียรติคุณผู้ช่วยคนพิการดีเด่นพิเศษประจำปี

กรณีตามวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้บังคับกับผู้ช่วยคนพิการ ผู้ปฏิบัติงานดีเด่น และที่ประสบภัยอันเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด ตามประกาศกระทรวงการคลัง

หมวด ๔

การคุ้มครองสิทธิคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการ

ข้อ ๒๙ คนพิการจะได้รับการคุ้มครองสิทธิ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีบัตรประจำตัวคนพิการ

(๒) ไม่มีผู้รับอุปการะหรือดูแลคนพิการหรือมีแต่ไม่สามารถรับอุปการะหรือดูแลคนพิการได้

(๓) ประสบสภาวะยากลำบากในการดำเนินชีวิต

(๔) ไม่ได้ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐอื่นหรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ

ข้อ ๓๐ ให้นำความในข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการยื่นคำขอคุ้มครองสิทธิ และการพิจารณาให้คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการรายใดได้เข้าถึงการคุ้มครองสิทธิตามระเบียบนี้

ข้อ ๓๑ เมื่ออนุมัติให้คนพิการที่ไม่มีผู้ดูแลคนพิการคนหนึ่งคนใดได้รับการคุ้มครองสิทธิตามข้อ ๒๙ ให้คนพิการรายนั้นได้รับความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสมให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ดังต่อไปนี้

(๑) การช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของเพื่อการยังชีพ เงินทุนประกอบอาชีพ หรือการให้คำปรึกษา แนะนำ การเสริมสร้างศักยภาพ การฝึกอาชีพ ส่งเสริมให้มีงานทำ การปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย ผู้ช่วยคนพิการ หรือสิทธิอื่น ๆ ตามความต้องการจำเป็นเฉพาะราย

(๒) การจัดหาครอบครัวอุปการะในชุมชนที่มีความพร้อมที่จะรับดูแลหรืออุปการะคนพิการ โดยรับค่าตอบแทนร่วมกับการช่วยเหลือตาม (๑)

(๓) การส่งเข้าอุปการะในสถานสงเคราะห์ของรัฐ หรือสถานสงเคราะห์เอกชน หรือหน่วยงานอื่นใด ที่ให้อุปการะหรือจัดสวัสดิการที่อยู่อาศัยให้กับคนพิการชุมชน

(๔) การคุ้มครองสิทธิเรื่องอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

อัตรารายเงินและรายการค่าใช้จ่าย ตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ให้เป็นไปตามที่อธิบดีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังหรือได้รับการสนับสนุนจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามที่คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนประกาศกำหนด

ข้อ ๓๒ สถานสงเคราะห์เอกชนที่รับคนพิการตามข้อ ๒๙ ไว้อุปการะหรือเลี้ยงดูมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือเป็นเงินอุดหนุนค่าอุปการะเลี้ยงดูตามอัตรารายหัวหรือการอุดหนุนรูปแบบอื่น ทั้งนี้ ตามอัตราที่อธิบดีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และในกรณีงบประมาณไม่เพียงพอตามความจำเป็นให้กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการสนับสนุนตามอัตราและรายการที่คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนประกาศกำหนดรวมทั้งยินยอมให้กรมหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่กำกับดูแล ให้คำแนะนำส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้วย

สถานสงเคราะห์เอกชนตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้รับการรับรองมาตรฐานตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่งต่อเนื่องได้และให้กรมหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้เข้าถึงแหล่งทุนอื่นหรือความช่วยเหลืออื่นตามที่กฎหมายกำหนด

หมวด ๕

สิทธิของผู้ดูแลคนพิการ

ข้อ ๓๓ ให้นำความในข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการยื่นคำขอรับสิทธิและการพิจารณาอนุมัติให้ผู้ดูแลคนพิการรายใดได้เข้าถึงการช่วยเหลือตามระเบียบนี้ หรือตามกฎหมายกำหนด

ข้อ ๓๔ เมื่อได้รับการอนุมัติตามข้อ ๓๓ ทำให้ผู้ดูแลคนพิการได้เข้าถึงสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) การบริการให้คำปรึกษา แนะนำ หรือฝึกอบรมทักษะ การเลี้ยงดูคนพิการ

(๒) การบริการให้คำปรึกษา หรือการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องในทางคดีด้านอุกกระทำ ความรุนแรง หรือการแก้ไขปัญหาครอบครัวหรือการดูแลคนพิการ

(๓) การได้รับการสนับสนุนเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการสื่อสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ บริการโทรคมนาคมและบริการสื่อสารธารณะ เครื่องช่วยหรืออุปกรณ์ที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนการฝึกทักษะทางพัฒนาการแก่คนพิการในการดูแลตามความจำเป็นพิเศษของคนพิการรายกรณี

(๔) การได้รับความรู้ด้านอาชีพ การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ หรือผลิตภัณฑ์สินค้าหรือบริการ หรือการสนับสนุน ส่งเสริม ให้สามารถดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุแบบเจาะจงตามประเภทการส่งเสริมวิสาหกิจและการประกอบอาชีพ หรือการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพอิสระสู่การเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม ที่กรมหรือองค์กรคนพิการส่งเสริมหรือสนับสนุนการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ หรือที่กรมรับรอง การใช้สิทธิในการทำงานในสถานประกอบการ การฝึกอาชีพ การสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพ การมีงานทำ การได้รับสิทธิตามมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการอุปการะเลี้ยงดูและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

(๕) การช่วยเหลือคนพิการและผู้ดูแลคนพิการเป็นเงินหรือสิ่งของ หรือการเข้าพักในศูนย์พักพิง ศูนย์พักคอย โรงพยาบาลสนาม ซึ่งได้รับผลกระทบจากการประสบสาธารณภัย หรือภัยโรคติดต่ออันตราย หรือภัยจากสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ หรือมีฐานะความเป็นอยู่อย่างยากจน ที่ส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ

(๖) การได้รับความสะดวก การยกเว้น หรือการลดหย่อนค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม หรือการเข้าร่วม เข้าชม สถานที่ของรัฐ เช่น กิจกรรมการกีฬา และนันทนาการ หรือการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมโดยจะต้องมีการจัดช่องทางพิเศษในการเข้าถึงสำหรับคนพิการและผู้ดูแล

คนพิการ ตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเจ้าของกิจการแห่งนั้นประกาศกำหนดและการลดหย่อนภาษีตามประมวลรัษฎากร

อัตราวงเงิน และรายการให้ความช่วยเหลือตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อ ๓๕ ให้กรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ขอตั้งงบประมาณประจำปี เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติการตามระเบียบนี้

กรณีจำนวนงบประมาณที่ได้รับตามวรรคหนึ่งไม่เพียงพอตามความจำเป็นหรือไม่ได้รับการสนับสนุนในรายการใด ให้กรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขอรับสนับสนุนค่าใช้จ่ายจากกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามที่คณะอนุกรรมการบริหารกองทุนประกาศกำหนด

ข้อ ๓๖ ให้กรมจัดให้มีฐานข้อมูลระดับรายบุคคลที่สามารถเชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นเพื่อให้ทราบผลการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ลดความซ้ำซ้อน และจัดทำแผนปฏิบัติการ ตลอดจนการรายงานผลการจัดสวัสดิการตามระเบียบนี้และภาพรวมต่อคณะอนุกรรมการประจำปีเพื่อพิจารณาก่อนรายงานผลต่อคณะกรรมการ

ข้อ ๓๗ วิธีการปฏิบัติอื่นใดที่ไม่ได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ให้นำระเบียบของทางราชการว่าด้วยการนั้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๓๘ ให้ประกาศ คำสั่ง หรือคู่มือแนวปฏิบัติ ที่ออกตามความในระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการปรับสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้แก่คนพิการ การมีผู้ช่วยคนพิการ การช่วยเหลือคนพิการที่ไม่มีผู้ดูแล และสิทธิของผู้ดูแลคนพิการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๕ ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

จรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์

รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ